

Verkoopprijs
Losse nummers: € 4,50

Copyright
Het overnemen van foto's en/of artikelen of delen daarvan is slechts toegestaan na verkregen schriftelijke toestemming van de eindredacteur.

Nabestelling foto's
Het is mogelijk om foto's uit het tijdschrift te bestellen. Meer informatie hierover bij:
T.L. Kroes, Hijkerweg 19, 9411 LS Beilen, tel. 0593-541581

Productie: Uitgeverij Drenthe
Druk: Fa. Kerkhove
ISSN-nummer: 1380-3301

Eindredactie:
T.L. Kroes
Hijkerweg 19
9411 LS Beilen
tel. 0593-541581

Inhoudsopgave

blz. 1 Dienstmeiden
blz. 10 V.C.J.C.-Kampeerhuis Hooghalen Drenthe
blz. 13 Drents Archief
blz. 14 Foto W.I.K.
blz. 16 Aold jaor in Hieken
blz. 18 Het aanzien van het dorp Hijken
blz. 24 Kaartenatlas van Zuidoost-Drenthe
blz. 27 Reacties van lezers / schenkingen

drs. G.J. Dijkstra en H.J. Vos
W. Bazuin-Brinkman
Albert Haar / Mark Goslinga

Aold-Hieker
W. Jonkers Bzn.
Drentse Historische Vereniging
Redactie

De auteurs

drs. G.J. Dijkstra, Pinksterbloem 42, 9411 CH Beilen, tel. 0593-541848
H.J. Vos, Oosteinde 12, 9415 PS Hijken, tel. 0593-523028
W. Bazuin-Brinkman, Volmachtenstraat 2, 9414 AL Hooghalen, tel. 0593-592657
Drentse Historische Vereniging, postbus 243, 9400 AE Assen.
Albert Haar, tel. 0528-374392 of 06-27074771, e-mail: a.haar@rikrak.nl

Redactie-commissie

R. Gerding, Lheebroek 29, 7991 PM Dwingeloo, tel. 0593-541844
J. Hoogeveen - Zuidberg, Westeinde 23, 9415 PG Hijken, tel. 0593-524615
H. Martena, Schapendrift 109, 9411 BN Beilen, tel. 0593-524623
F. Timmerman-Stevens, Asserweg 5, 9414 TA Hooghalen, tel. 0593-592251
Eindredacteur: T.L. Kroes, Hijkerweg 19, 9411 LS Beilen, tel. 0593-541581
Deze commissie kan worden aangevuld met redactieleden uit de dorpen Drijber, Wijster en Spier.

De redactie stelt het op prijs als leden een bijdrage voor dit tijdschrift leveren. De redactie wil wat de uiteindelijke vormgeving betreft indien nodig graag assisteren.

Foto's omslag:

voorkant: Kerkstraat met Ned. Herv. kerk. In het midden van het koor is de deur te zien, waardoor Arend Brouwer die elke zondag van Hijken naar Beilen liep naar binnen ging. Zie artikel: Het aanzien van het dorp Hijken, blz. 18.

achterkant: Drie Ansichtkaarten van het V.C.J.C.-Kampeerhuis te Hooghalen. De uitgevers van deze kaarten waren H. Plenter van Magazijn 'De Zon' en J.F. Le Ronc.

Bestuur Historische Vereniging Gemeente Beilen

drs. G.J. Dijkstra, Pinksterbloem 42, 9411 CH Beilen, tel. 0593-541848 - voorzitter
W.Bazuin - Brinkman, Volmachtenstraat 2, 9414 AL Hooghalen, tel. 0593-592657 - secretaris
H.J. Vos, Oosteinde 12, 9415 PA Hijken, tel. 0593-523028 - penningmeester
E. Beuving, Pr. Bernhardstaat 1K, 9411 KH Beilen, tel. 0593-524382
J.I.F. Christerus - Hofsteenge, Norgervaart 7, 9421 TG Bovensmilde, tel. 0592-353334
H.L.G. Schuur, Nieuwe Es 10, 9418 PS Wijster, tel. 0593-562412
F. Biemold, Vonderkampen 136, 9411 RH Beilen, tel. 0593-524772
A. Zantinge, Westkamp 9, 9415 RC Hijken, tel. 0593-523418

Lidmaatschap

Het lidmaatschap van de vereniging bedraagt € 15,--.
Bankrekeningnummer: 3065.27.774 t.n.v. Hist. Ver. Gem. Beilen.
Girorekeningnummer: 3090700 t.n.v. Hist. Ver. Gem. Beilen.
Opgave lidmaatschap en ledenadministratie:
A. Zantinge, Westkamp 9, 9415 RC Hijken, tel. 0593-523418
Het opzeggen van een lidmaatschap dient SCHRIFTELIJK te geschieden bij A. Zantinge voor 1 november.
Voor alle informatie betreffende het tijdschrift: A. Zantinge, Westkamp 9, 9415 RC Hijken,
tel. 0593-523418.

DIENSTMEIDEN

Volkstellingen (1)

Tot het midden van de 19de eeuw kon het leven van een vrouw op het platteland in drie fasen worden verdeeld. Na de jeugdjaren volgde de tweede fase, die van het werken. Vanaf het 12de tot 16de levensjaar ging men geleidelijk aan meer werken, thuis of in een dienstbetrekking als dienstmeid, dienstbode of werkbode bij een ander. In dat laatste geval woonde men bij de werkgever in. Rond het 25ste levensjaar volgde de derde levensfase: men trad in het huwelijk. In deze ontwikkeling maakt de vrouw de stap van afhankelijkheid van de ouders in de eerste fase naar volledige zelfstandigheid in de derde fase.

Bij dit onderzoek hebben wij ons de vraag gesteld, hoeveel vrouwen werk vonden in het eigen dorp, in een ander dorp of op de ouderlijke boerderij bleven werken en wonen. Uitgangspunt voor dit artikel vormden de gegevens van de volkstellingen van 1830 en 1840.

Dit is onze eerste bijdrage over de unieke documenten die in het archief van de gemeente Midden-Drenthe te vinden zijn en die men binnenkort kan lezen op onze eigen website.¹⁾

Het werk

Meisjes konden in de eerste helft van de 19de eeuw zich al op 12 tot 14-jarige leeftijd voor een vol jaar verbinden tot een dienst, omdat men een meisje ook in de wintermaanden beter kon gebruiken voor het werk in huis dan een jongen. Met het oog op het werk was het voor meisjes nog meer van belang wat zij thuis hadden geleerd dan voor jongens. Had haar moeder haar geleerd om al iets met naaiwerk te beginnen en kon zij al wat met het spinnewiel omgaan, dan was dat een sterke aanbeveling om zo'n meisje een dienstbetrekking aan te bieden.

Haar eerste jaarloon in de eerste helft van de 19de eeuw was f. 8,-- à f. 10,--, benevens enige kledingstukken. Het loon werd door het meisje met de nodige zuinigheid opgespaard, zodat zij in het tweede jaar een zilveren oorijzer kon aanschaffen, zo mogelijk met gouden stiften en

Een dienstmeid, een dochter van een schaapherder of een dochter van een landbouwer keert samen met de schaapskudde terug naar het dorp.

Een foto van het schilderij De terugkeer van de kudde van Adolphe Artz (1837-1890), Drents Museum Assen.

In de eerste helft van de 19de eeuw schilderde Jan van Ravenswaay (1789-1869) het dorp Beilen. Geheel links de pastorie aan de Bisschopsstraat, in het midden de kerk en rechts de molen aan de Brinkstraat. Deze prent is afgebeeld in de Drentsche Volksalmanak van 1844.

een gouden halsslot. Door haar ouders werd iets bij haar jaarloon gevoegd, waardoor reeds een groot deel van het bedrag, dat de goud- en zilverwerker zou eisen, bijeengespaard was. Het overige moest van het tweede jaarloon worden betaald. Het was niet alleen het werk in het huis dat zij moesten aanleren, maar de dienstmeiden moesten in de winter ook 's ochtends helpen dorsen. Zij moesten stalmest op de wagen helpen laden en soms moesten zij mee naar het land om de mest over de akker uit te strooien.

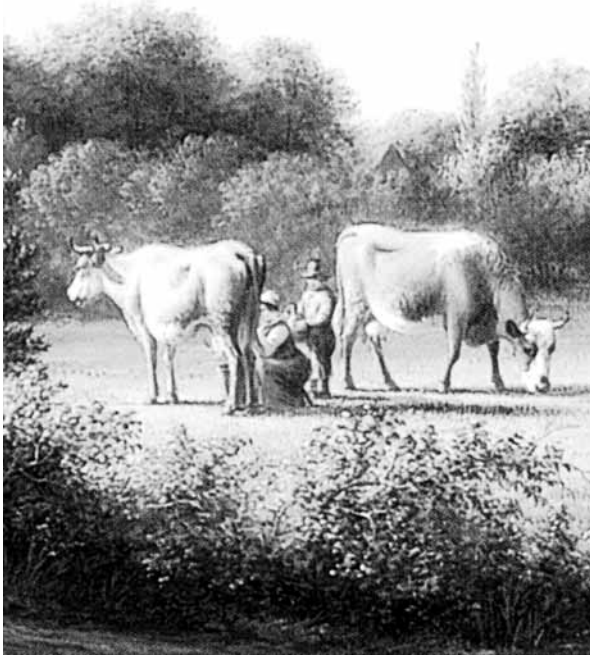
Zij moesten hooi en koren laden en vooral goed kunnen melken. Daarnaast leerden zij ook hoe boter te bereiden.

Wanneer een dienstmeid van 17-18 jaar dit alles goed kon, zou zij een loon van f. 20,- per jaar, benevens kleren ter waarde van ongeveer f. 20,- kunnen verdienen.

Een vrouw trad op ruim 25-jarige leeftijd in het huwelijk en als zij lang bij één boerin had gewerkt, bleef de goede verstandhouding nog vele jaren daarna bestaan, terwijl zij en haar echtge-

Voor de boerderij van de familie Brunsting aan de Markt staat een aantal meisjes en vrouwen in klederdracht. Een drietal van hen draagt een oorijzer. De 3de, 4de en 5de van links zijn respectievelijk: Alie Gaasbeek, een dochter van Harm Manting en Aaltiene Smit. Het meisje vooraan is Bertha Gaasbeek.

Een fragment uit het schilderij Gezicht op Assen van Jan van Ravenswaay dat hij in 1848 heeft geschilderd. Op dit fragment is een jonge vrouw onder toezicht een koe aan het melken. Het schilderij heeft Van Ravenswaay in opdracht van mr. D.J. van Ewijk, voormalig gouverneur van Drenthe geschilderd. (Drents Museum, Assen)

noot beiden het boerenwerk, met inbegrip van de veehouderij, door en door hadden leren kennen, hetgeen menig echtpaar zeer goed te pas kwam in de tijd, toen het kleine landbouwbedrijf in opkomst was.²⁾

Dienstmeiden besteedden zich voor een bepaalde tijd uit tegen een vastgesteld loon, kost en onderkomen en zij wisselden van arbeidsplaats naar vraag en sociale situatie, meestal op 24 juni (Johannes geboorte), 11 november (St. Martinus) of op 2 februari (Lichtmis). Het loon van een dienstmeid was overigens geringer dan dat van een knecht, maar hierover werd zelden geklaagd. Hoewel de dienstmeiden in de huishouding waren geïntegreerd en aan de familietafel meeten, werden zij minder goed dan de eigen kinderen behandeld. Zij moesten genoe-

gen nemen met wat overbleef. Vaak moesten zij ook een kamer en een bed met de kinderen van het huis of met het ander dienstpersoneel delen. Kwam er bezoek, dan werd men vaak bij hen ondergebracht.³⁾

De dienstmeiden borgen hun eigen kleding op in een kist die op zolder stond.⁴⁾

De dienstmeid waste het linnengoed en lette vervolgens op de koeien in de hof, dat die niet op het linnengoed zouden trappen dat op het gras daar lag te drogen. Ook bracht zij soms de koeien naar de weide en molk de koeien. Verder strooide zij mest uit over het land.¹⁸⁾ In zijn algemeenheid kan gesteld worden, dat de dienstmeiden hielpen in de keuken, in het huis, in de tuin, bij de verkoop van waren, bij het oppassen op de kinderen en het verzorgen van de zieken.⁵⁾

De beroemde klederdrachtschilders Valentijn Bing (1812-1895) en Jan Braet van Ueberfeldt (1807-1894) deden omstreeks 1865 Drenthe aan. Op deze plaat zijn enkele vrouwen afgebeeld in hun werkkleding. Opmerkelijk is de sterk vooruitstekende, om het hoofd geknoopte hoofddoek. Deze diende ter beschutting tegen de zonnestralen. De man met wie de vrouwen in gesprek zijn, is een scheper in zijn winterkleding.

In de eerste helft van de 19de eeuw schilderde Jan van Ravenswaay (1789-1869) de molen aan de Molenstraat te Beilen. Op de achtergrond is de NH-kerk te zien.

Wie werden dienstmeid?

In het Duitse Rijk kwamen onder de dienstmeiden het meest dochters van dagloners en kleine handwerkslieden voor, die al op jonge leeftijd in een ander huis moesten dienen, omdat zij in het ouderlijk huis niet langer gevoed konden worden, maar ook dochters van (eigengeërfde) boeren en handwerkslieden die het huis verlieten als het bedrijf niet groot genoeg was om mee te eten of wanneer men niet van hun arbeidskracht gebruik behoefde te maken.⁶⁾ De Duitse historicus Ulbricht merkte op dat tijdgenoten uit de 18de eeuw zeiden, dat meiden en knechten uit de geringste klassen van de samenleving kwamen.⁷⁾

De familie Dekker voor de boerderij die gepacht werd van eigenaar Hendrik Meijers aan de Hoofdstraat in Hooghalen. Vanaf links: Jantje Dekker, mevr. Dekker en een dienstmeid.

Volkstellingen

Gegevens over het aantal dienstmeiden en waar zij vandaan kwamen zijn er voor de 18de eeuw voor wat betreft de Landschap Drenthe niet te reconstrueren. Betrouwbare gegevens zijn er pas vanaf de volkstellingen in de 19de eeuw. Bij de volkstellingen van 1830 en 1840 werd van alle inwonenden in een huis of een boerderij de naam, de relatie tot de hoofdbewoner, de leeftijd en het beroep genoteerd. Voor de toenmalige gemeente Beilen is nagegaan, hoeveel dienstmeiden er waren, waar zij waren geboren en wat hun leeftijd was.

Van 1830 tot 1840 nam de totale bevolking van de gemeente Beilen van 2.175 personen toe tot 2.467, een stijging van ruim 13%. In tabel 1 is een aantal gegevens van de volkstellingen van 1830 en 1840 verwerkt.

Tabel 1: Volkstellingen 1830 en 1840

jaar	1830	1840	+ / -
bevolking	2.175	2.467	+ 13%
beroep	920	1.005	+ 9%
dienstmeid	114	28	
dienstbode		24	
werkbode		41	
totaal	114	79	- 31%

In 1830 was 12% van de beroepsbevolking dienstmeid. Tien jaar later was dit dienst-

Omstreeks 1903 verscheen een fotograaf in de Brinkstraat. Hij moest voor een prentbriefkaart een foto maken. Uit de huizen aan de Brinkstraat kwamen velen de klinkerstraat opgelopen om voor de fotograaf te poseren. Gelet op de schorten waren er verscheidene dienstboden of dienstmeiden bij.

verlenend beroep met 31% aanzienlijk gedaald. Bovendien werd er bij de benaming van dit verzorgend beroep een onderscheid gemaakt tussen dienstmeid, dienstbode en werkbode.

Een verklaring hiervoor is moeilijk te geven. Wat opvalt is, dat het beroep dienstmeid verhoudingsgewijs het meest voorkomt in het dorp Beilen, terwijl de beroepsaanduidingen dienstbode en werkbode het meest werden gebruikt in de buitendorpen. Wat betreft de leeftijd viel er geen onderscheid bij deze beroepen op te merken. In tabel 2 zijn deze gegevens nog eens verwerkt.

Tabel 2: Volkstelling 1840

	Beilen	buiten- dorpen	leeftijd
dienstmeid	21	7	14-74
dienstbode	3	7	13-31
werkbode	10	31	10-42

‘Zonder’

Ook is nagegaan hoeveel ongehuwde vrouwen in de leeftijdsgroep van 10 tot en met 30 jaar

geen beroepsvermelding of de vermelding ‘zonder’ hadden staan en waarvan mag worden aangenomen, dat zij in de thuissituatie de werkzaamheden van een dienstmeid (dienstbode/werkbode) hebben verricht. Deze groep bestond in 1830 uit 216 personen (10% van de totale bevolking) en was dus bijna twee keer zo groot als de groep met de vermelding ‘dienstmeid’.

In 1840 bestond deze groep van vrouwen uit 281 personen. Dat is 11,4% van de totale bevolking. Deze groep is 3,5 keer zo groot als de groep met de beroepsvermelding ‘dienstmeid, dienstbode of werkbode’.

Het aantal vrouwen dat in het ouderlijk huis mee kon werken, bleef in de periode 1830-1840 verhoudingsgewijs gelijk. Daarentegen nam de beroepsgroep ‘dienstmeid, dienstbode en werkbode’ duidelijk af.

Ten aanzien van dit laatste kan opgemerkt worden, dat in 1840 bij vrouwen ook beroepen als arbeidster, naaister en molenaarsknecht werden vermeld.

Thuis

De meeste meisjes bleven tot hun zestiende levensjaar thuis wonen. Het gemiddeld aantal

Bovenstaande afbeelding is ook in het begin van de 20ste eeuw genomen in de Kerkstraat. Wij hebben het groepje dienstmeiden (rechts) op deze prentfoto wat uitvergroot om een beeld te kunnen geven van hun dienstkleding: het schort. Let ook op de prachtige fiets, waarop de man links op de foto zit.

meisjes per levensjaar in de gemeente Beilen dat in 1830 nog thuis woonde, was tot de leeftijd van 16 jaar 26. Vanaf het zestiende levensjaar neemt dat snel af naar 5 bij 18 jaar. Er was dus ook een groep meisjes/vrouwen die in de gemeente Beilen geboren waren en in deze gemeente als dienstmeid bleven werken, maar bij het gezin van de dienstbetrekking inwonend was. Deze groep bestond in 1830 uit 71 personen en was groter dan de groep van 43 dienstmeiden die niet in de gemeente Beilen waren geboren.

In 1840 waren van het vrouwelijk dienstpersoneel er 54 in de gemeente Beilen geboren, terwijl 24 vrouwen van buiten de gemeente kwamen.

Migratie

Om de migratie onder vrouwen te kunnen vaststellen, zijn wij er van uitgegaan, dat de meeste vrouwen tot hun zestiende levensjaar zijn thuisgebleven. Wij hebben vervolgens het gemiddeld aantal kinderen over de eerste zestien levensjaren berekend. Dat was in 1830 25,56 en

in 1840 26,38. Wij zijn er vanuit gegaan dat het gemiddeld aantal vrouwelijke personen per levensjaar tot de leeftijd van 30 jaar voor de gemeente Beilen 26 is geweest.

Worden de groepen van vrouwen tot en met 30 jaar met de beroepsvermelding 'zonder' en 'dienstmeiden' tot en met 30 jaar die geboren waren in de gemeente Beilen samengevoegd, dan is te berekenen hoeveel meisje/vrouwen in de geboorteplaats zijn gebleven (tabel 3) en hoeveel er zijn vertrokken (tabel 4).

In tabel 3 staat in de kolom onder 'uit' het percentage vrouwelijk personeel vermeld, dat in de gemeente Beilen een baan als dienstmeid, dienstbode of werkbode vond en bij deze werkgever inwonend werd. Onder 'thuis' staat vermeld het percentage meisjes en vrouwen, dat thuis bleef werken.

Tabel 3: Waar werkten vrouwen?

		1830		1840	
		uit	thuis	uit	thuis
10-14	jaar	6 %	68 %	7 %	79 %
15-19	jaar	15 %	34 %	16 %	58 %
20-24	jaar	14 %	26 %	15 %	33 %
25-29	jaar	8 %	6 %	4 %	8 %

In tabel 4 wordt het cumulatief percentage vermeld van de vrouwen die in Beilen geboren waren en uit deze gemeente vertrokken of hun beroep opgaven door in het huwelijk te treden.

Tabel 4: Migratie en huwelijk

		1830	1840
10-14	jaar	26 %	14 %
15-19	jaar	51 %	26 %
20-24	jaar	60 %	52 %
25-29	jaar	86 %	88 %

Uit de cumulatieve percentages blijkt dat rond het 30ste levensjaar 9 van de 10 in Beilen geboren vrouwen getrouwd of vertrokken is.

Bij een nadere analyse van de cijfers van migratie en huwelijk valt op, dat in 1830 voor het 20ste levensjaar de helft van de vrouwen is vertrokken. In 1840 wordt dat pas bij het 25ste levensjaar bereikt. Uit de gegevens van 1840 blijkt, dat

Enkele mannen, vele vrouwen, dienstmeiden en kinderen poseren in 'werkkleding', in de Brinkstraat voor de fotograaf. Ook deze foto is in het begin van de 20ste eeuw gemaakt.

men langer thuis bleef werken. De reden hiervoor is moeilijk te geven. Duidelijke economische motieven lijken hier niet aan ten grondslag te liggen. In Drenthe was weliswaar de ongelijkheid in welvaart in de eerste helft van de 18de eeuw iets toegenomen, maar het lijkt ons geen verklaring voor het fenomeen om langer thuis te blijven werken. Wat wel een (kleine) rol kan hebben gespeeld is, dat de structurele werkloosheid iets was toegenomen.⁸⁾

Bij de volkstelling van 1830 nemen wij nog iets opmerkelijks waar. Op het 23ste levensjaar woont nog 25% van de in de gemeente Beilen geboren ongehuwde vrouwen in deze gemeente. Vervolgens wordt een verschuiving waargenomen. Op het 24ste en 25ste levensjaar vindt er een stijging plaats van het aantal in de gemeente Beilen geboren vrouwen. Dat is een gevolg van de terugkeer van vrouwen die in een andere gemeente hebben gewerkt. Op het 24ste levensjaar werkt en woont 67% van de in Beilen geboren vrouwen weer in deze gemeente. Dat neemt vervolgens in het 25ste levensjaar af tot 46% en daalt daarna naar 12-16% om vervolgens onder de 10% te komen.

De verschuiving kan verklaard worden uit het feit, dat vrouwen omstreeks hun huwbare leeftijd van 25 jaar terugkeerden naar hun geboor-

tedorp voor hun huwelijkspartner. Of deze keuze al geregeld was door families of dat zij hun partner al kenden van voor de periode dat zij uit het geboortedorp vertrokken of dat zij die in hun geboortegemeente wilden vinden, is ons niet bekend.

Eerder merkten wij al op, dat de vrouwen in 1840 langer in de gemeente Beilen bleven wonen, waarna zij zonder weg zijn geweest in de eigen gemeente in het huwelijk traden.

Een fase

De groep van dienstmeiden was op het platteland van Drenthe dan ook geen laag of sociale stand, maar was een fase die door vrouwen werd doorlopen voor wie thuis onvoldoende werk was en/of dat er extra inkomen bij moest komen, voordat deze vrouwen trouwden en een eigen huishouding stichtten. Weliswaar waren er vrouwen die hun gehele leven dienstbode bleven, maar in de regel beschouwden zij hun afhankelijkheid niet als een 'levensberoep', maar was het meer een wacht- en een vormingsperiode om met het gespaarde geld en een partner een eigen huishouding te stichten, waarbij op grond van de gegevens van de gemeente Beilen uit 1830 en 1840 mag worden veronder-

Een kabinet met pronkstukken (servies) van familie Beugel te Beilen

Een groepsfoto van een wasschup, een bruiloft, ter gelegenheid van een optocht.

Vanaf links: juf Hunse, Simon Werkman, Lien Wolters, juffrouw Keun, Alie de Braal, Dirk Nijmeijer, Kramer, Hennie Hunse, T. Wolters, Frits Eisen en Hendrik Wolters.

steld dat de groep dienstmeiden in de buurt van de ouderlijke woning bleef werken en dat de sociale banden met familie, vrienden en bekenden gehandhaafd bleef. Uiteindelijk keerde men terug in het geboortedorp om met de levenspartner uit de bekende omgeving te trouwen.

Herkomst dienstpersoneel

Op het platteland in West-Europa kwam het meeste dienstpersoneel uit de directe omgeving. In Westfalen kwam meer dan de helft van het dienstpersoneel uit een omgeving van 2,5 km van het ouderlijk huis. De historicus Ilisch schreef in een artikel over het leven van knechten en dienstmeiden, dat het ouderlijk huis zelden verder weg was dan 10 kilometer.⁹⁾

De gegevens uit de volkstelling van 1830 van de gemeente Beilen bevestigen dit beeld. In tabel 5 worden deze gegevens weergegeven.

Slechts enkele tientallen mannen en vrouwen

kwamen niet uit de eigen of aangrenzende gemeente/kerspel. Wanneer in tabel 5 ook nog eens de vermelding 'zonder' als beroepsvermelding voor 'dienstpersoneel' zou zijn meegenomen, dan is het aantal mannen en vrouwen dat van 'ver' kwam te verwaarlozen.

Leeftijd

De leeftijd van de dienstmeiden in 1830 varieerde van 12 tot 58 jaar. In 1840 was dat ruimer: van 10 tot 74 jaar.

Uit een onderzoek naar de leeftijd van dienstpersoneel in Zürich blijkt, dat 38,4% van alle 20-24-jarigen tot deze beroepscategorie behoorde. In de leeftijdsgroep 25-29 jaar behoorde 23,4% tot het dienstpersoneel. In Salzburg kwam in 1647 van de leeftijdsgroep 20-24 jaar 71,5% uit het dienstpersoneel. Van de leeftijdsgroep 25-29 jaar behoorde bijna de helft, 48,5%, tot de groep van dienstmeiden en dienstknechten. Uit dit hoge

Tabel 5: Plaats van herkomst van het dienstpersoneel

	vrouwen		mannen		totaal	
	absoluut in %		absoluut in %		absoluut in %	
Beilen	71	62	65	61	136	62
aangrenzende gemeenten	28	25	21	20	49	22
provincie Drenthe	12	11	10	9	22	10
Nederland/graafschap Bentheim	3	2	11	10	14	6
totaal	114	100	107	100	221	100

Tabel 6: Percentage dienstpersoneel (vrouwen) in relatie tot de geboortegemeente: Beilen - elders.

leeftijd	dienstpersoneel				ander beroep				zonder				totaal			
	Beilen		elders		Beilen		elders		Beilen		elders		Beilen		elders	
12-19 jaar	28	-19%	15	-10%	5	-3%	0	-0%	93	-62%	10	-7%	126	-83%	25	-17%
20-24 jaar	18	-25%	13	-18%	5	-7%	2	-3%	32	-44%	2	-3%	55	-76%	17	-24%
25-29 jaar	11	-38%	5	-17%	3	-10%	0	-0%	8	-28%	2	-7%	22	-76%	7	-24%

aandeel van dienstpersoneel trok onderzoeker Van Dülmen de conclusie, dat niet alle dienstmeiden uit de laagste klassen kwamen.¹⁰⁾

Aan de hand van de volkstelling van 1830 is voor de gemeente Beilen ook nagegaan hoe groot het percentage dienstpersoneel onder mannen en vrouwen was. Aangezien in de bron met volledige gegevens werd gewerkt is ook de geboorteplaats in dit onderzoek meegenomen. Dit is uitgewerkt in tabel 6.

Het percentage dienstpersoneel varieert in 1830 in de gemeente Beilen afhankelijk van de leeftijd en sexe tussen de 28% en 55%. Het percentage met de beroepsvermelding 'zonder' varieert afhankelijk van de leeftijd en de sexe tussen de 6% en de 69%. De beide beroepsvermeldingen werken wat hun huidige woordbetekenis betreft versluisend. In feite gaat het bij dienstpersoneel om personeel dat door ouders is uitbesteed of zichzelf heeft verhuurd, terwijl de mannen en vrouwen met de beroepsvermelding 'zonder' op de eigen boerderij of eigen bedrijf vele hand- en spandiensten zullen hebben verricht en in feite 'thuiswerkend personeel' zijn.

Op het platteland van Midden-Drenthe zullen met name dochters van dagloners en arbeiders zich als dienstmeid, dienstbode of werkbode hebben uitbesteed. In tegenstelling tot de beide genoemde steden in Zwitserland en Oostenrijk was er nauwelijks diversiteit in de beroepen op het platteland: men werkte in de landbouw. Uit tabel 6 blijkt dat 3% tot 10% van de vrouwen een ander beroep vond, bijvoorbeeld naaister.

Tot slot

Op het platteland in Midden-Drenthe was in de eerste helft van de 18de eeuw voor de meeste ongehuwde vrouwen tot het 20ste levensjaar thuis voldoende werk. Een minderheid ging als dienstmeid, dienstbode of werkbode elders aan het werk. Uit de volkstelling van 1830 blijkt dat de helft van de vrouwen voor het 20ste levensjaar het huis had verlaten. Een groot aantal van hen keerde na een aantal jaren terug om binnen een jaar of twee het huis definitief te verlaten, wanneer men in het huwelijk trad. In 1840 bleven de meeste vrouwen tot hun huwelijk thuis aan het werk.

Noten:

- 1) Gemeentearchief Midden-Drenthe, Volkstellingen 1830 en 1840. Zie ook website vereniging: www.historische-vereniginggemeentebeilen.nl
- 2) C.H. Edelman, Harm Tiesing, *Over Landbouw en Volksleven in Drenthe deel II* (Assen 1974), p. 86-87.
- 3) R. van Dülmen, *Frauen vor Gericht. Kindsmord in der Frühen Neuzeit* (Frankfurt am Main 1991), p. 79.
- 4) Archief Drenthe, Etstoel 14, toegangsnr. 9015, 1763: de dienstmeid Lamme uit Pesse.
- 5) Dülmen, *Frauen*, p. 80.
- 6) Ibidem, p. 77.
- 7) O. Ulbricht, *Kindsmord und Aufklärung in Deutschland* (München 1990), p. 44.
- 8) J.M.M. de Meere, Sociale verhoudingen en structuren in de Noordelijke Nederlanden 1814-1844, p. 415-416, in: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden deel 10* (Bussum 1981)
- 9) D. Sauermann, Gesindewesen in Westfalen: Dienstzeit, Leben, Herkunft, in: *Museum und Kulturgeschichte. Festschrift für Wilhelm Hansen*, hrsg. Von Martha Bringemeyer, Paul Rieper u.a. in Verbindung mit dem Landesverband Lippe (Münster 1975), 273-280, 280. P. Ilisch, Zum Leben von Knechten und Mägden in vorindustrieller Zeit, in: *Rheinisch-Westfälische Zeitschrift für Volkskunde* 22 (1976), 255-265, 257.
- 10) Dülmen, *Frauen*, 78.

W. Bazuin-Brinkman

V.C.J.C.-KAMPEERHUIS HOOGHALEN DRENTHE

In 1931 werd het nieuwe kampeerhuis te Hooghalen opgeleverd. Op zaterdag 7 november 1931 verscheen in het blad Ons Godsdienstig Leven een artikel over dit nieuwe gastenverblijf in de natuur van de bossen en zandverstuivingen bij Hooghalen.

Een eigen onderkomen

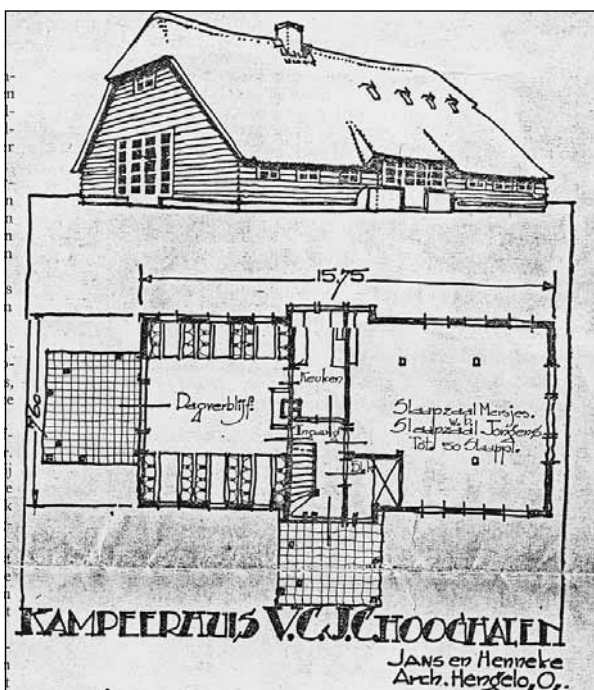
Jn. Kruijt schreef voor genoemd blad een bijdrage over het kampeerhuis, dat in opdracht van de Vrijzinnig Christelijke Jeugdcentrale in 1931 was gebouwd.

De jeugdcentrale van de drie noordelijke provincies had al jaren gestreden voor een eigen centrum, 'waarheen alle groepen konden optrekken, om daar in goeden geest samen te zijn en verder te bouwen aan eigen innerlijke kracht.

De opdracht voor de architecten Jans en Henneke uit Hengelo luidde om in de bossen in de directe nabijheid van het station van Hooghalen een eenvoudig en goedkoop huis te bouwen, dat in de natuurlijke omgeving en ruimte paste en plaats bood aan 50 mensen.

Anno 1931

In 'Ons Godsdienstig Leven' beschrijft Kruijt, hoe hij het kampeerhuis bij zijn eerste bezoek beleefde. 'We maken aan de hand van de bijgevoegde afbeeldingen, een korte wandeling er heen en er door. Uitgangspunt is het stationnetje Hooghalen, vlakbij Assen. Langs den kronkelenden boschweg zijn we binnen 10 minuten aan de heivlakte, en zien vlak voor de eerste heuvels van het prachtige Hooghalerzand, een gebouw dat op een kleine Drentsche boerderij lijkt. Het rietendak met een vorst van heiplaggen, wanden van ruw gezaagde geteerde planken ter bedekking van de stenen muren zijn prachtig van kleur. Hoe de indeeling is, verraaft de teekening voldoende, maar deze kan uiteraard geen indruk

De bouwschets van de architecten

geven van de soberheid en gezelligheid van het geheel. Het is daarbinnen, zooals men misschien vrezen zal, in het geheel niet donker, zo min boven als beneden. De tafels zijn van ruw materiaal, boomstammen met triplex planken. Om van de ruimte een begrip te geven, zij vermeld, dat wij bij de opening, in het dagverblijf gegeten hebben met 80 mensen, terwijl de slaapzalen voor

25 gasten berekend, er zeker 30 bergen kunnen. Er wordt geslapen op den grond, op stroozakken. Ook moet ik nog vermelden, dat een bijgebouwtje de inrichtingen bevat, die men misschien op de teekening al vergeefs heeft gezocht.'

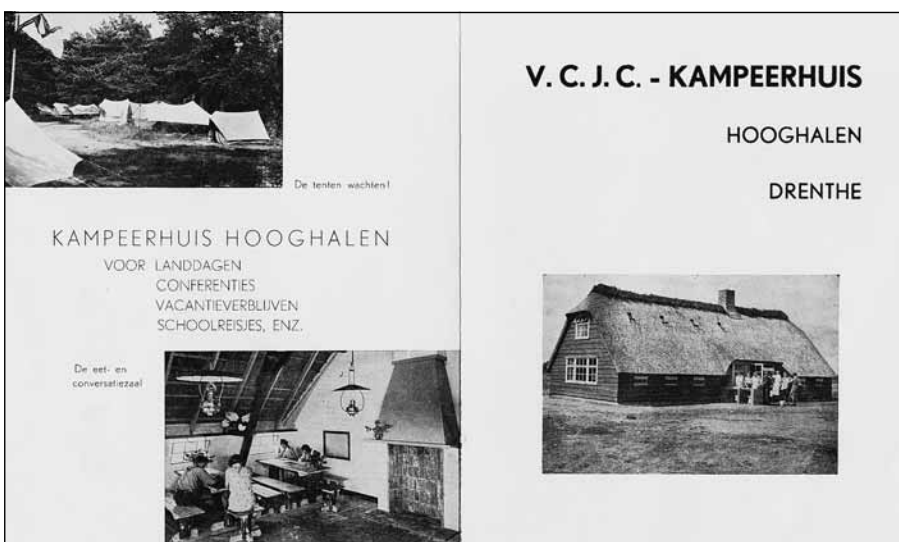
Het gehele terrein, waarop het kampeerhuis werd gebouwd, bedroeg 4 hectare, terwijl de kosten f. 7000,-- bedroegen. Men had ook lang geaarzeld of men voor het jeugdwerk een dergelijk som geld bijeen zou weten te brengen. Dat lukte uiteindelijk met de nodige acties, onder andere met 20.000 kwartjes-loten.

De eerste financiële resultaten waren voor het bestuur bemoedigend, al moesten volgens Kruijt 'enkele kinderziekten' nog worden overwonnen. Hoewel Kruijt altijd sceptisch was geweest over het bouwen van kampeerhuizen voor de jeugd, was hij na het bezoek aan Hooghalen zeer lovend over het Drentse initiatief. Kruijt: "Maar mij dunkt, wie in onze kringen, in de komende jaren, zulk een huis wil gaan bouwen, die moet eerst in Hooghalen komen kijken, want van het kampeerhuis, dat daar nu staat, geldt, wat allen zeiden, die het eerste tekeningetje te zien kregen: "Dat is het wat wij hebben moeten, het is mooi, sober en practisch." Aldus Kruijt in zijn bijdrage voor 'Ons Godsdienstig Leven.'

Hierna staat de omslag van een folder uit die jaren. Binnen het grijze kader zijn enige tekstgedeelten geplaatst, die wat vertellen over het gebruik van dit kampeerhuis.

Het kampeerhuis in de jaren dertig. Achter het kampeerhuis is nog weinig te zien van het huidige bos.

De omslag van de folder van het kampeerhuis eind jaren dertig.

Kampeerhuis Hooghalen. Dat roept herinneringen en verwachtingen op! Velen uit de V.C.J.C. en velen daarbuiten brachten er vreugdevolle dagen door. Tijdens een landdag, een weekend-conferentie, een kamp, of iets anders.

Wat ligt het huis prachtig in het Drenthse land, aan de rand van het Hooghalerzand en het 1175 HA grote Staatsgebied, met prachtige bospartijen, wijde vergezichten over de heide, kostelijke meertjes. Dit alles noodt tot wandelen, fietsen en zwerven door het Drenthse land! Met het kampeerhuis als vast centrum waar weer uitgerust en de inwendige mens versterkt kan worden. Het huis biedt slaapruiimte aan 62 personen, die verdeeld kunnen worden over 2 slaapzalen. Verder is er een flinke eet en conversatiezaal, een keuken en nog een zit-slaapkamertje voor een leider. Het terrein rondom het huis biedt volop gelegenheid voor het bijplaatsen van tenten, zodat ook grotere groepen het geheel voor weekend-bijeenkomsten kunnen gebruiken. Niet zelden waren er zodoende groepen van 200 personen en meer. De keuken is hierop berekend. De slaapzalen zijn ingericht met eenvoudige jeugdherbergledikanten beneden en boven met divanbedden. Deelnemers moeten echter dekens enz. zelf meenemen. Eetservies voor 80 personen is aanwezig.

Het huis ligt 5 minuten lopen ten oosten van het station Hooghalen, thans niet meer in gebruik en is per fiets of bus aansluitend op de treinen vanuit Assen bereikbaar.

Kiest het V.C.J.C.-kampeerhuis dus voor uitstapjes enz. van afdeling, club of groep. Organiseert er vakantie-verblijven en kampen. Onderzoekt van daaruit het prachtige Drenthse land, geniet er van de mooie natuur, die U de rust en de wijding zal geven, die wij allen van tijd tot tijd zo nodig hebben. Vraagt tijdig data te reserveren, opdat U niet teleurgesteld behoeft te worden.

Het kampeerhuis is te huur van 15 Maart tot 1 November. Gedurende de overige tijd wordt het als regel niet verhuurd. Een pompinstallatie levert het water. De zalen worden met petroleum-lampen verlicht. In de conversatiezaal bevindt zich een piano.

Het huis wordt beheerd door een Beheerscommissie, waarvan de Heer J. Hof, Hoofd der School te Hooghalen de vertegenwoordiger ter plaatse is. Bij dezen zijn de sleutels verkrijgbaar, terwijl het toezicht door hem uitgeoefend wordt.

Verantwoording

Het artikel is samengesteld aan de hand van materiaal uit het archief van de Historische Werkgroep Hooghalen. Ook het

illustratiemateriaal is door de werkgroep beschikbaar gesteld voor deze publicatie.

Drents Archief

Het Drents Audio Visueel Archief (DAVA) is op zoek naar oude films en geluidsbanden over Drenthe.

De geschiedenis van Drenthe van de twintigste eeuw is niet alleen vastgelegd op papier, maar ook in de vorm van film en geluidsopnames. Vaak gaat het om werk van amateurs, die gebeurtenissen in het dorp of op vakantie filmde. Veel van dit zogenaamde audiovisuele materiaal is van bijzondere waarde voor de Drentse geschiedenis. Het geeft namelijk een beeld van de Drentse dagelijkse cultuur en taal, zoals dat op papier niet terug is te vinden.

Maar waar zijn deze oude films en geluidsbanden te vinden? Dit is een probleem; het audiovisuele materiaal over Drenthe is nog niet in kaart gebracht. Veel onbekend materiaal ligt in de archieven van bedrijven en verenigingen, maar ook bij particulieren in de kast of op zolder.

Het DAVA, werkonderdeel van het Drents Archief te Assen, is in het voorjaar van 2002 opgericht om in deze situatie van onkunde verande-

ring te brengen. Het DAVA wil zoveel mogelijk films en geluidsbanden, die van belang zijn voor de Drentse geschiedenis, in kaart brengen.

Het DAVA kan bij deze inventarisatie alle hulp gebruiken. U hoeft uw materiaal niet af te staan; het is slechts de bedoeling om zicht te krijgen op wat er is en waar het bewaard wordt. In een later stadium kan in goed overleg bekeken worden of het DAVA een kopie mag maken van uw materiaal. Op termijn wil het DAVA zo een collectie opbouwen, waar meer mensen van kunnen genieten en die goed bewaard blijft voor toekomstige generaties.

Wanneer u audiovisueel materiaal over Drenthe in uw bezit heeft, of wanneer u weet van een andere bewaarplaats, kunt u contact opnemen met W. Bazuin-Brinkman, de Historische Vereniging Gemeente Beilen is namelijk ook zeer geïnteresseerd, of met een van de medewerkers van DAVA: Albert Haar, tel.0528-374392 of 06-27074771, e-mail: a.haar@rikrak.nl
Mark Goslinga, tel.0592-313523, e-mail: mark.goslinga@drentsarchief.org

Bij de volgende bladzijde:

De redactie kreeg van Roel Reijntjes een prachtige foto van de gymnastiekvereniging WIK (Willen Is Kunnen). De foto is omstreeks 1930 gemaakt. Hier volgen de namen van alle gymnasten:

Bovenste rij: Jan Peerlkamp, Marinus Spruitenburg, Meindert Scholtmeijer, Lute Kuper, Jantje Bos, Jantje Hellendoorn, Tini Boers, Trijn Boers, Tinie Pots, Hennie Helling, Dienie Boer, Coba Boer, Biny Vrugt, Trui Padding. Tweede rij staand: Marie Boer, Jo Lambeek, Hillie Pots, Jan Steenge, Gees Seubring, Roelie Padding, Miena Abbing, Harm Winters, Izak van Melle, Tjarko Leunges, Jan Abbing, Hermannus Boer, Geertje Abbing, Roelof Buning, Trui Takens, Hendrik Joosten, Klaas Stel, Trui Padding en Sien Hoekman.

Derde rij: Mina Joosten, Jantje Heeling, Ma Wolting,

Hennie Pol, Grietje Vredevelt, Grietje Padding, Roelie Fokkema, Jantje Mulder, Dina de Jonge, Grietje Boer, Gezina Leungen, Grietje de Jonge en leider de heer Hommes uit Assen.

Vierde rij: Elly Denneboom (met bril), Carry Denneboom, Geesje Spoelder, Geertje Fokkema, Aaltje Blauw, Froukje Brouwer, Jopie Vredevelt, Hillie Eleveld, Lammie Pol en Caroline Kats.

Vijfde rij: Jaap Bremer, Thomas de Vries, Henk Brunsting, David Rosenberg, Salco Kats, Eppo Stel, Cas Gorter, Jansie Beugeling, Roel Reijntjes en Dinus Joosten.

Er zal zeker veel te vertellen zijn over de tijd waarin deze foto is gemaakt. Uw reacties zijn zeer welkom.

AOLD JAOR IN HIEKEN

In de Beiler Courant van zaterdag 10 november 1973 schreef Aold-Hieker over de nieuwjaars-visites die van oudsher in Hijken gebruikelijk waren. Uit zijn verhaal blijkt, dat er nog al eens wat uit de hand liep. Hijker notabelen vonden dan ook dat er maar een einde aan de oude gebruiken moest komen.

Zo'n zestig jaor leden weur er in Hieken nog olderwets neijjaor höllen. Veertien dagen veur neijjaor weuren de melkbussen die neet mèèr gebruukt kunnen worden, schoonmaakt en begunde men al jaorskooken te bakken. Ronde en veerkaante iezers, soms met jaortallen er op wanneer ze maakt waren, smèerde men in met een stukkie spek an de vörke. Het beslag mug volgens reecept niet te stief en niet te dun wezen. De neijjaorskooken kwamen in de melkbussen en de knieperties in grote trommels. Jenever, wien en likeur weur in grote hoeveelheden opslagen.

Neijjaorsmörgens al vroom kwamen de buurtkinder van hoes tot hoes 't neijjaor ofwinnen. Ze deden dat op riem:

Geluk in 't neijjaor.

Hèj de neijjaorskooken klaor?

Een slokkie er bij ,

Dat is good veur mij.

Ze gungen de hele dag rond, een kussensloop op de rugge, die vol wèèrumme kwam, zodat ze nog weken lang er van kunnen eten. Ze kregen dan een glassie rood, zoas ze dat in die tied

nuumden. Sommige kinder waren met de middag al zat en zeek van van de zeutigheid. Ze kwamen neet allèn uut de buurte, maor kwamen zölfs helemaal oet 't Vorrelveen. De aolders heulen ze vake wèèr op um de spullen te dragen.

Aolejaorsaovend en en neijjaorsmörgens gung haost iedereen hen de kerke. Sommigen dachten zeker: eind good, aal good, en: een good begun is 't halve wark. De domenees waren best te spreken, maor dat zakte gauw of en mussen dan weer veur lege baanken preken.

Neijjaorsmiddags weur deur de aolden wederkerig van burenen en familie het neijjaor ofwinnen. De flesse weur anspreuken, in sommege gevallen wal ies wat te riekelijk, en as de weg ok nog glad was, dan strompelde er wal ies ene van de benen.

Tegen dat 't donker weur was ieder in zien eigen hoes, want dan nao 't melken kun men het jonge volk verwachten. In drie of veer koppels trök het jongvolk dan deur het darp. Eerst gung dat heel goed en plezierig toe. Die het royaalste was in 't schinken, was er deur de regel het beste an

*In de loop der tijden zijn
veel oude gebruiken
veranderd, maar het
uitschieten van het oude
jaar gebeurt nog steeds
met veel overgave.
Op de Brink in Hijken
werd in 1994
enthousiast met
melkbussen en carbide het
nodige lawaai gemaakt.*

toe; dan waren er verscheiden die niks namen. Maor waren er lui die knieperig waren, die mussen het ontgelden. Dan drunken ze net zo lang, dat er gien drup mèer in hoes was en dan mus de wiemel het vaak ok nog ontgelden. An het einde van de tocht trök alleman op de brugge an, waar Luuks Schipper en Aoldert Bazoen elk een café hadden. Soms was het een hele herrie en sleug het over in vechterijen. Wie zuk kren-terig gedragen hadden met schinken weuren nog ies wèer bezocht en het is wal gebeurd, dat ze dan de glazen nog ingooid kregen.

Politie was er in die tied nog neet in Hieken; in Beilen waren een paar, maor die kunnen niet overal geliek wezen.

Aal met aal was het soms een benauwde tied en zag men hoe langer hoe mèer tegen neijjaorstied op. Van hogerhaand weur er dan ok op andrungen um het of te schaffen. Het was vake neet allèn die ene dag; sommegen namen er een hele weke van en neijjaorsvesites weuren de hele maond hollen. Maandags nao neijjaar was het strompelmaandag en gung men van alle kaanten hen Beilermarkt. Dan hadden Jacobus Prakken, Gèert Wolters

Diene, Jacobus Brouwer, Takens en de aandere cafés in Beilen het biezunder drok.

Eén good ding was, dat met neijjaar vaak aole ruzies weuren bijlegd, maor ok weur er somtieds aold zèer wèer oprakeld en ontstonden er wèer neije ruzies en weur het mes soms hanteerd.

Enkele mèensen die wat veuranstonden in 't darp, ik dènk an personen as meester Bielstra, meester Schuring, smid Jan Koops, Aorend Gèerts, Egbert Scheper, kwamen bij mekaar en stelden een lieste op, waar iedereen op tekenen kun, die veur afschaffing was. Daor waren er nogal wat, die er lang neet met eens waren: zo'n aole gewoonte mus men zo maor neet op zied zetten. Maor de mèerderheid was er toch veur. Het hef nog lang duurd veurdat iedereen zuk er an höld. Ik herinner mij nog, dat een paar leden van een kerke drokte kregen met de kerkerad, umdat ze as burens nog bij mekaar het neijjaar ofwunnen hadden.

Langzaam is toch de aole gewoonte oet de mode raakt. Mekaar alle good toewèensen in het nije jaar, daor is alles veur te zeggen, maor dat het boetensporige drinken en de ruzies afdaon hebt, dat is maor gelukkig.

Foto:

Archief Historische Vereniging Gemeente Beilen/T.L. Kroes

W. Jonkers Bzn.

HET AANZIEN VAN HET DORP HIJKEN

in de tachtiger jaren van de negentiende eeuw

De Historische Vereniging Gemeente Beilen kwam in het bezit van een overzicht van het dorp Hijken aan het einde van de tachtiger jaren van de negentiende eeuw. Het is destijds geschreven door W. Jonkers Bzn. De tekst geeft een aardig overzicht van een tijd die al meer dan honderd jaar achter ons ligt. Veel van de beschreven boerderijen zijn verdwenen. Daar waar nog sporen te vinden waren, is geprobeerd het verhaal van illustraties te voorzien en tot een bescheiden reconstructie te komen.¹⁾ De redactie heeft dankbaar gebruik gemaakt van de nodige aanwijzingen die A. Zantinge uit Hijken verstrekte.

N.B. Bij het lezen van de tekst moeten wij steeds goed voor ogen houden, dat Jonkers niet de hedendaagse situatie beschrijft. De in de tekst tussen haakjes geplaatste nummers verwijzen naar de nummers op het kaartje en, indien mogelijk, naar de erbij behorende foto's.

Oosteinde

Wanneer men in die dagen de weg van de kant van Beilen afkwam, dat was toen nog een zandweg, dan kwam men in het Oosteinde van Hijken.

ken. Het eerste huis links was het 'schepers-hoessien' waarin de scheper Harm Bos woonde (1). Dat was een zeer kundig nam, die zoo ongeveer de plaats van dokter en veearts in het dorp innam. Hij wist zeer goede zalf en smeerseltjes te bereiden voor wonden en huidziekten, waar velen baat bij vonden. Hij was dan ook algemeen geacht. Later is zijn huis afgebroken en heeft hij zijn laatste levensdagen doorgebracht bij de familie Roelof Smid.

Op hetzelfde stuk grond stond ook een boerderij, bewoond door de huurboer Arend Hilberts (2) en eigendom van Willem Eleveld, dagelijks genoemd Willem Bakker.

Op de plek van het huis links stond het 'schepers-hoessien' waar Harm Bos woonde (1). Het wordt nu bewoond door Mark Kerssies (4).

In deze boerderij woonde Arend Hilberts (2). Deze wordt nu bewoond door G. Schnieders.

De boerderij waar Arend en Janna Brouwer woonden (5). De laatste bewoners waren de fam. De Zwart. Helaas is de boerderij afgebrand. Op deze plek vinden wij nu 'Hijker Meadows'.

Rechts van de weg was het eerste huis bewoond door Dove Geert, zijn 'van' weet ik niet. Dat huis is afgebrand en Geert kreeg inwoning bij Hendrik Pijl en zijn huishoudster Aaltje. Het huis is herbouwd en heeft verscheiden bewoners gehad. Laatstelijk was dat Aaldert Oosting (3). Daarnaast woonde Albert Dekker met zijn twee zusters. Hij heette niet alleen Dekker, maar was ook rietdekker. Het huis is later afgebroken (4). Links van A. Hilberts woonde Arend Brouwer met zijn vrouw Janna Seubring. Brouwer ging elke zondagmorgen te voet naar de hervormde

kerk in Beilen. De boerderij is nog familiebezit en wordt nu bewoond door een kleindochter met haar man A. Willems (5).

Daarnaast stond een oud huis, bewoond door Hendrik Gritter en Jantien, welk huis later ook is afgebroken.

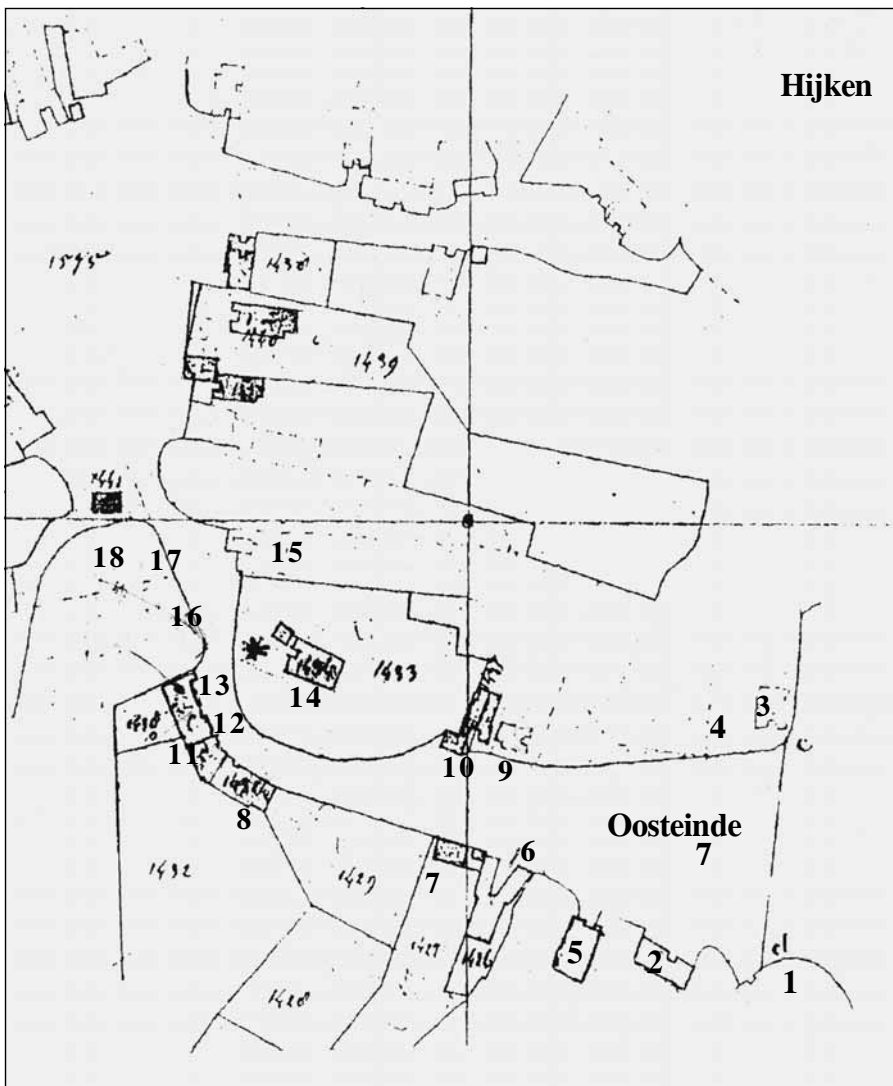
Vervolgens nog een boerderij die er nu niet meer is: die van Albert Scheper en zijn moeder Greetien. Vader Hilbert is gestorven. Albert is getrouwd met Pieter Timmermans Geesje van Hooghalen. Schrijver dezes heeft bij hen gediend als kleinknecht en heeft vaak met 'olde'

Het eerste huis rechts aan het Oosteinde waar W. Jonkers Bzn. over schrijft, was dat van Aaldert Oosting (3). Nu wordt het bewoond door de familie J. Kramer. Links van de menning stond het huis van Albert Dekker.

De plaats waar de boerderij van Gritter heeft gestaan is herkenbaar aan de overgebleven bomen (6).

De nummers op de kaart corresponderen met de nummers in de tekst en die bij de foto's.

1- Het schepershoessien van Harm Bos.	12- Harm en Zwaantje Dilling.
2- Arend Hilberts, nu fam. G. Schnieders.	13- H. Pijl, nu achterkleinzoon H. Pijl.
3- Aaldert Oosting, nu fam. J. Kramer	14- Jan Seubring, nu fam. A. Jonkers.
4- Albert Dekker.	15- Op de plek van Albert Feijen stond vroeger het boerderijtje van Datema.
5- Arend Brouwer, later fam. De Zwart.	16- H. Pijl, nu Lambert Pijl.
6- Hendrik en Jantien Gritter.	17- Het voormalige schooltje, nu bewoond door fam. Hoving.
7- Albert Scheper en zijn moeder Gretien.	
8- Willem en Lutgertje Cornelis, nu fam. H. Vos.	
9- Olde Remmelt Schuring, nu W. Cornelis.	
10- Roelof Makken, nu fam. Klaucke.	
11- W. Eleveld, nu J. van Waardhuizen.	

Rechts van de boerderij van Hendrik en Jantien Gritter stond de boerderij van Albert Scheper. Ook hier markeren bomen nog de plek waar de boerderij stond (7).

Greetien samen gekarnd. Dan stonden wij met zijn tweeën aan de karnwaoge, als Albert, die het anders deed er geen tijd voor had. Willem Seubring was er grootknecht (7).

De volgende boerderij werd bewoond door Willem Cornelis en Lutgertje, zijn tweede vrouw, weduwe van Jan Kuik. De kinderen van weers-

Hier zien we de boerderij van Willem en Lutgertje Cornelis (8). De personen op deze foto zijn latere bewoners: vanaf links: Jantina Grootjans (dienstbode) en Femmigje Schuring-Folkerts, de vrouw van H. Schuring. Vooraan staan: Hennie, Jan en Hillie Schuring. De boerderij is later door Schuring afgebroken en door een nieuwe vervangen. Later eigenaren: J. Popping en H.J. Vos.

kanten waren Aaldert Kuik en Jan en Zwaantje Cornelis (8).

Tegenover rechts woonde olde Remmelt, zoals hij werd genoemd. Remmelt Schuring was zijn naam. Ik heb voor hem mijn eerste voer rogge opgeladen, hetwelk goed gelukte. Als 13-jarige was ik daar niet weinig trots op (9).

Er naast woonde Roelof Makken (10), die had toen nog twee jonge kerels thuis: jonge Roelof en Hendrik. Van hier af tot aan de brug over het Oranjekanaal was de weg verhard met keien. Links woonde de reeds genoemde W. Eleveld, de grootste boer van het dorp, waardoor hij meer zeggenschap had in de boerschap (11). Naast hem woonden Harm Dilling en Zwaantje, een echtpaar zonder kinderen (12). Eleveld was zo'n beetje hereboer en had een hof met vruchtbomen. In de appeltijd stopte hij alle zakken vol

Hier woonde 'Olde Remmelt' Schuring (9). De boerderij wordt nu bewoond door W. Cornelis.

Het boerderijtje van Roelof Makken (10); nu woont hier de familie Klaucke.

Voormalige boerderij van Makken (10). Nu zien wij de huidige situatie van de woonboerderij van Klaucke.

om ze bij de school voor de kinderen in 'grippegrap' te gooien.

De volgende oude boerderij was die van H. Pijl en wordt thans nog door een achterkleinzoon bewoond (13). Daar tegenover woonden Jan Seubrings jongens (14): Lambert, Jan en Geert met hun zuster Jantje. Later zijn ze allen getrouwd, Lambert met grootJans Jantien, Geert met grootJans grootMart, Jan met Nies van Knelis Koerts, Jantje met Luuks Mulder van Hooghalen die toen directeur was op het melkfabriekje (handkracht) de eerste jaren na 1900. De boerderij is nu al vele jaren bewoond door de fam. W. Jonkers Rzn.

Verder rechts, waar nu al vele jaren de familie Datema woont (15), woonde toen Albert Flokstra

en Jantje met hun getrouwde zoon Wolter en drie dochters, waarvan Albertje is getrouwd met Geuchien Schoemaker uit Beilen²⁾, en Margje met jonge Jan Tamming. In dat huis hebben zich vreselijke toonelen afgespeeld. Wolter was zwakhoofdig (anders een hele goeie kerel) en kreeg vlagen van krankzinnigheid. Hij kon (de

De oude boerderij van Jan Seubring (14), later van Jonkers. Nu staat op dezelfde plek een nieuw pand van kleinzoon A. Jonkers.

Hierboven zien we links een deel van de boerderij van Eleveld (11), vervolgens het huisje van Dilling (12). Het is later afgebroken; de boerderij van Eleveld kon toen verlengd worden.

Links zien wij de boerderij van hereboer W. Eleveld (11). Deze wordt nu bewoond door J. van Waardhuizen. In de boerderij die met de baander naar de weg gekeerd staat, woonde H. Pijl (13). Deze wordt nu bewoond door achterkleinzoon H. Pijl. Tussen de boerderijen stond het kleine huis van Dilling.

Op de plek waar nu Albert Feijen woont, heeft het boerderijtje van de familie Datema gestaan (15). Het is in 1991 afgebrand. Op de achtergrond zien wij de schuur van bouwbedrijf Jonkers.

Op het voormalige schoolplein vinden we de boerderij van H. Pijl (16). Deze wordt nu bewoond door Lambert Pijl.

reden weet ik niet) niet in een inrichting geplaatst worden, zodat hij thuis verpleegd moest worden. Dat kon echter onmogelijk en na enige tijd is hij toch opgenomen. Vandaar is hij na geruime tijd hersteld teruggekeerd.

Nu gaan we weer links, de plaats waar nu de boerderij van H. Pijl staat, was toen ter tijd schoolplein (16), de oude school stond op het brinkje er naast (17). Ik heb er nog enige tijd schoolgegaan. De nieuwe school bij de Kruisstraat was in aanbouw en is in 1881 klaargekomen. In de oude school werden door de hervormde gemeente godsdienstoefeningen gehouden en zoo nodig ook boerenvergaderingen.

Achter de school (nu woonhuis) aan de weg naar de Goorn woonde bakker Geert Wessels (18). Dat huis is afgebrand en nog weer opgebouwd, doch nu verdwenen.

(wordt vervolgd)

Het voormalige schooltje (17) aan het Oosteinde is niet meer wit, want er is een nieuwe muur omheen gezet. Het wordt nu bewoond door de familie Hoving.

Noten:

- 1) De redactie heeft zich geheel aan de tekst van W. Jonkers Bzn gehouden. Voor een uitgebreidere voettocht door Hijken met veel bijzonderheden en anekdoten verwijzen wij naar *Hijken, fragmenten uit een dorpsgeschiedenis* en *Rondgang door Hijken* beide door de Werkgroep Geschiedschrijving Hijken, Hijken, 1993/1994.
- 2) Voor Geuchien Schoemaker zie T.L. Kroes: *Dokter Prins* in *Historische Vereniging Gemeente Beilen*, jrg.4, nr.2 april 1992, blz.15 e.v.

Foto's:

Archief Historische Vereniging Gemeente Beilen / T.L. Kroes.

KAARTENATLAS VAN ZUIDOOST-DRENTHE

Tussen 1773 en 1794 hebben militaire ingenieurs Zuidoost-Drenthe en andere delen van Noord- en Oost-Nederland in kaart gebracht. De door hen vervaardigde kaarten, die lang verborgen hebben gelegen in de voor buitenstaanders niet toegankelijke militaire archieven, zijn de oudste betrouwbare en gedetailleerde kaarten van het gekarteerde gebied. De Drentse Historische Vereniging zal deze kaarten, die bekend staan als de Hottinger-kaarten, in juni 2003 als atlas uitgeven.

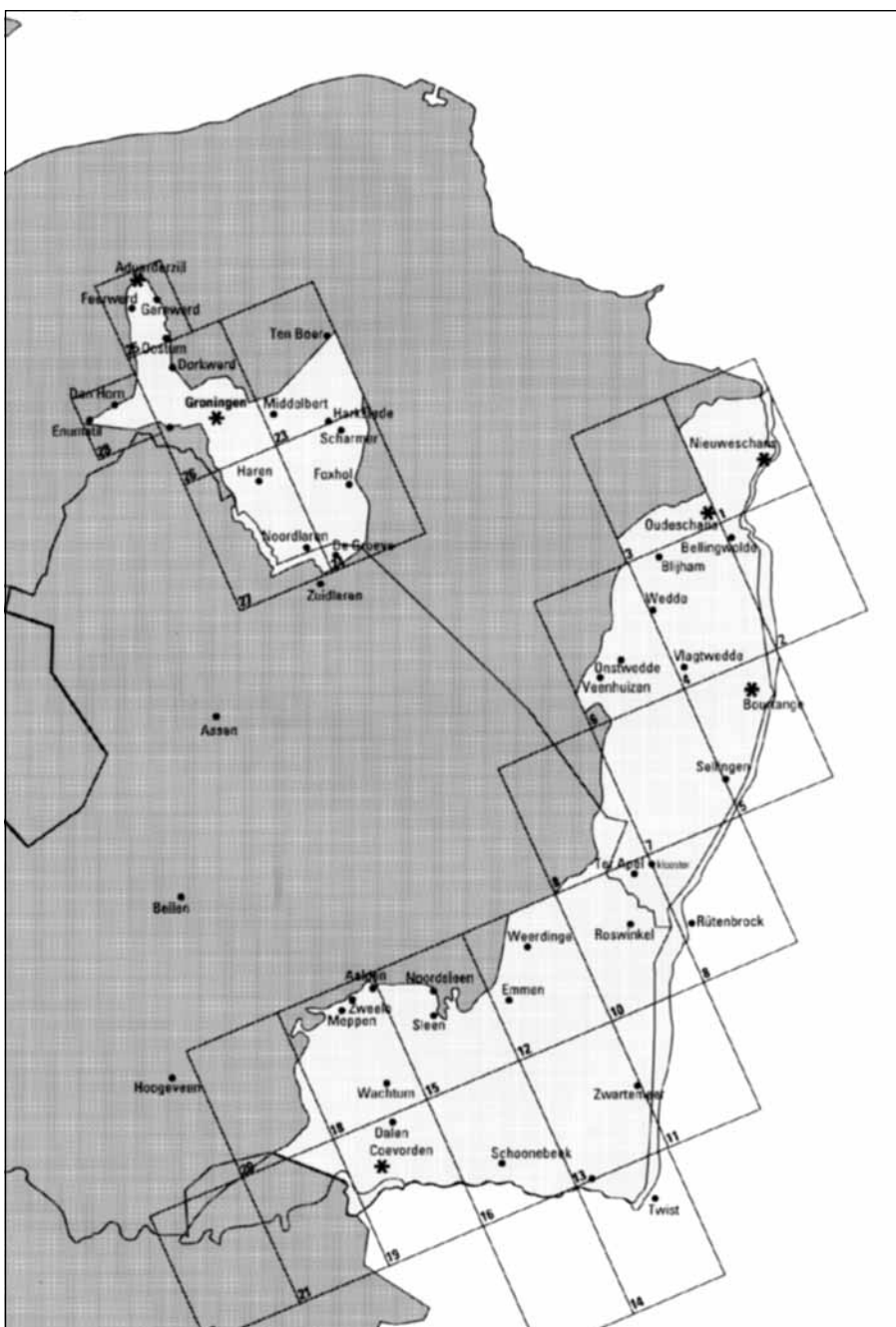
Veel van de kaarten die in het verleden van ons land zijn vervaardigd hebben een militaire achtergrond. Voor de legerleiding is door de eeuwen heen een goede kennis van het gebied waarop de strijd zich zou kunnen afspelen van groot belang geweest. In ons land betrof dat vooral kaarten van de gebieden die voor de verdediging van belang waren. Een aanzienlijk deel van het grondgebied van de Republiek werd omsloten door natuurlijke barrières die voor een vijandelijk leger een flinke belemmering vormden. Van noord naar zuidwest waren dat de moerassen in het oosten van Groningen en Drenthe, die langs de zuidgrens van Drenthe, de IJssel, Maas, Rijn en Waal en de Zeeuwse wateren. Een groot deel van de militaire topografische kaarten die in het verleden werden vervaardigd hebben daardoor op die gebieden betrekking.

Voor de verdediging van het noorden was de moerasgordel langs de oostgrens van Westerwolde en Zuidoost-Drenthe van groot belang.

Kapitein ingenieur J.H. Hottinger kreeg daarom in 1788 opdracht dit gebied in kaart te brengen. Het resultaat van deze werkzaamheden was een serie van 22 fraaie en zeer gedetailleerde topografische kaarten. Daarvan hebben 14 geheel of gedeeltelijk betrekking op Zuidoost-Drenthe. Niet alleen het militair belangrijke veengebied, maar ook een gedeelte van de daarachter liggende zandgronden en de dorpjes daarin werd in kaart gebracht.

In de atlas zullen naast de kaarten van Zuidoost-Drenthe en Westerwolde ook de overige Hottinger-kaarten worden opgenomen. Dit betreft tussen 1773 en 1794 vervaardigde kaarten van de omgeving van de stad Groningen (waaronder een groot deel van het Gorecht), vrijwel geheel Overijssel, de Achterhoek en het gebied rond Arnhem en Nijmegen.

De oorspronkelijke kaarten, in totaal 118 stuks, zijn op een schaal van honderd roeden op een Rijnlandse duim (1:14.400) getekend. In de atlas zullen zij op een kleinere schaal worden

opgenomen. De details zullen echter goed herkenbaar blijven. De atlas, die een formaat krijgt van 33,5 x 24 cm, zal in kleurendruk worden uitgevoerd. Juist het kleurgebruik op de kaarten maakt details, zoals bijvoorbeeld de bebouwing, goed zichtbaar. Het kaartgedeelte zal worden

vooraafgegaan door een uitgebreide historische inleiding, waarin van elk van de gekarteerde gebieden een beschrijving zal worden gegeven van het militaire belang ervan en van de wijze waarop de kaarten tot stand kwamen. De Drentse Historische Vereniging gaf in 2001 reeds een

atlas uit met de tussen 1811 en 1813 door Franse militaire ingenieurs vervaardigde kaarten van Drenthe. In deze atlas ontbrak Zuidoost-Drenthe; dat hadden de Fransen niet gekarteerd. Samen zullen deze twee boekwerken nu een volledig beeld geven van de provincie eind achttiende, begin negentiende eeuw. De atlas kan besteld worden bij de Drentse

Historische Vereniging, postbus 243, 9400 AE Assen. Tot juni 2003 bedraagt de voorintekeningprijs € 40,--. Een briefje of een e-mail naar dhv@dhv-drenthe.info met vermelding van 'Bestelling Hottinger-atlas' is voldoende. U krijgt de atlas dan eind juni, begin juli 2003 met een acceptgiro voor de betaling toegezonden.

REACTIES VAN LEZERS

De rubriek *Reacties van Lezers* mag zich in een grote belangstelling verheugen. Telkens wanneer er een foto geplaatst wordt waar wat over te vertellen valt, ontvangt de redactie een aantal reacties. Dank daarvoor.

Nog eenmaal Beiler Vrouwenvereniging, ongeveer 1935.

In het Tijdschrift Historische Vereniging Gemeente Beilen van juni 2002, jrg.14, nr.2, blz. 28 en in het nummer van september 2002, jrg.14, nr.3 blz.28 werd nadere mededeling gedaan betreffende een foto van een Beiler vrouwenvereniging. Een laatste opmerking die nu nog gemaakt kan worden, is dat het hier de **Hervormde Vrouwenvereniging** uit Beilen betreft.

ZANGVERENIGING EUTERPE

In het vorige nummer van het Tijdschrift Historische Vereniging Gemeente Beilen drukten wij een foto af van de zangvereniging Euterpe en

vroegen u om bijzonderheden. Er werd gereageerd door mevr. A. Boelen, Hijken; mevr. J. Koops-Smit, Beilen; mevr. A. Oosterhof-Bos, Beilen; A. Oosting, Beilen en mevr. H. Reinders-Prakken, Wezuperbrug.

Alle gegevens van hen zijn verwerkt en wij kwamen tot het volgende resultaat:

Euterpe, muze van de zang, zou de voorloper zijn van Ons Bondskoor.

Achterste rij vanaf links: 1- Mina Pots, 2- Bertus Evenhuis, 3- Marie Willems, 4- ?Willems?, 5- Frouwkje Scholtmeijer, 6- Jan Thijs, 7- Geesje de Weerd, 8- Hendrik of Dirk de Weerd, 9- Marie Prakken, 10- Jan Beugel.

Middenrij staand: 1- Albert Mulder (Spier), 2- Hendrik Mulder, 3- Jo Doedens, 4- Willempje Vredeveld, 5- Jantje Brunsting, 6- Metje Boelen, 7- Jacobje Smit, 8- Jantje Etten, 9- (?), 10- Bertus Mulder, 11- Albert Beugel.

Middenrij zittend: 1- Jantje Beugel, 2- Klazina Visser, 3- Jacobje Mulder, 4- ?Homan?.

Zangvereniging Euterpe

Voorste rij: 1- Annie Homan, 2- ?Jantje Veenstra?, 3- (?), 4- Margje Popping, 5- Jantje Vredeveld.

Eén van de briefschrijvers vermeldt, dat in de middenrij staand nr.11 is dhr. Sterken, de dirigent. Mevrouw J. Koops-Smit vertelde dat de foto misschien genomen is achter Hotel Koopman aan De Paltz. Daar werden altijd de repetities gehouden. Dat was op zaterdagavond. Sterken, de dirigent, woonde in Hoogeveen. Hij reisde altijd met de trein. Als de repetitie was afgelopen liep hij naar het station en dan ging Marie Willems achter de piano zitten om een paar walsjes te spelen. De leden van Euterpe maakten dan een dansje; dat was altijd een plezierige

afsluiting van de avond.

Zo'n zangvereniging was eigenlijk ook een soort gezelligheidsvereniging. De minimumleeftijd om lid te worden was achttien jaar, maar Jacobje Smit en Jo Doedens, beiden uit Wijster, waren ongeveer 16 of 17 jaar toen ze gingen meezingen. Dat mocht, omdat er behoefte was aan nieuwe leden.

Al met al is er al veel duidelijkheid gekomen betreffende de personen die op de foto te zien zijn. Als er nog aanvullende opmerkingen te maken zijn over bijvoorbeeld het jaar wanneer deze foto is genomen of als u een verhaal weet over Euterpe ontvangt de redactie die graag.

SCHENKINGEN

I- De Historische Vereniging Gemeente Beilen ontving van Roel Reijntjes enkele foto's, krantenartikelen en affiches. Onze hartelijke dank daarvoor.

II- Van juf Wolters ontving de vereniging via Wim Bakker een aantal dia's met afbeeldingen

van de voormalige gereformeerde lagere school aan de Hekstraat. Wij plaatsen hier vast een foto van een klas, waarbij wij u vragen ons te vertellen wie u herkent en in welk jaar ongeveer deze foto gemaakt is.

Historische Vereniging Gemeente Beilen

Secr.: W. Bazuin-Brinkman, Volmachtenstraat 2, 9414 AL Hooghalen,
tel. 0593-592657.

Ledenvergadering 2003

Op 19 februari 2003 wordt in het Wilhelmina-Zalencentrum te Beilen de jaarlijkse ledenvergadering gehouden, aanvang 19.30 uur.

Agenda

1. Opening.
2. Vaststelling van de agenda.
3. Vaststelling notulen ledenvergadering 13 februari 2002 te Beilen.
4. Jaarverslag 2002 (bijgaand)
5. Financieel jaarverslag 2002 (ter vergadering)
6. Verslag kascommissie (A. Oosting en M. Nicolai)
7. Begroting 2003 (ter vergadering)
8. Benoeming kascommissie
9. Verkiezing bestuursleden:
Aftredend en niet herkiesbaar: Joke Christerus-Hofsteenge. Ter vergadering zal het bestuur een kandidaat voorstellen.
Aftredend en herkiesbaar: Elsius Beuving
Tegenkandidaten kunnen tot een uur voor aanvang van de vergadering worden ingediend bij de secretaris.
10. Rondvraag
11. Sluiting

Na afloop van de vergadering worden foto's uit het verleden van de gemeente Beilen gepresenteerd met anekdotes over inwoners van de gemeente Beilen.

Notulen van de ledenvergadering van 13 februari 2002 in het Wilhelmina Zalencentrum te Beilen, aanvang 19.30 uur.

Aanwezig: 30 leden

1. Opening.

De voorzitters, drs. G. J. Dijkstra, opent de vergadering en heet iedereen welkom. Hij deelt mee, dat Gemeente Beilen 1940-1945 (deel 3) is voltooid en dat er meer tijd komt om nieuwe initiatieven op te pakken. Er zal een oproep voor de leden in het tijdschrift van de vereniging verschijnen om plaats te nemen in werkgroepen, die bereid zijn om verschillende onderwerpen uit het verleden van Beilen te bestuderen. In het tijdschrift zal een rubriek komen over giften van leden. De leden kunnen ook hun ideeën naar voren brengen. Er wordt nog steeds gewerkt aan het fotoarchief en foto's blijven welkom.

2. Vaststelling van de agenda.

Deze wordt onveranderd vastgesteld.

3. Vaststelling notulen ledenvergadering 31 januari 2001 te Beilen.

De notulen worden met dank aan de secretaris, W. Bazuin-Brinkman, onveranderd goedgekeurd.

4. Jaarverslag 2001.

Het jaarverslag wordt ongewijzigd goedgekeurd en vastgesteld.

5. Financieel jaarverslag 2001.

Penningmeester Henk Vos geeft een korte toelichting op het financieel jaarverslag.

6. Verslag kascommissie (dhr W. Bakker en dhr. A. Oosting).

De heer Oosting brengt verslag uit en adviseert de vergadering de penningmeester algehele kwijting en décharge te verlenen.

7. Begroting 2002.

De begroting voor het jaar 2002 wordt ongewijzigd vastgesteld en goedgekeurd.

8. Benoeming kascommissie 2003.

De heer W. Bakker is aftredend, de heer A. Oosting blijft in de kascommissie en de heer M. Nicolai stelt zich beschikbaar en wordt door de vergadering benoemd.

9. Verkiezing bestuursleden.

De aftredende bestuursleden, drs. G.J. Dijkstra, H.L.G. Schuur en Willie Bazuin-Brinkman, worden herkozen.

10. Rondvraag.

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

11. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering en wenst iedereen veel plezier bij de lezing door Geert Seubring over Nederlands-Indië.

Secretaris Willie Bazuin-Brinkman

Jaarverslag Historische Vereniging Gemeente Beilen 2002

Activiteiten

In 2002 bestonden de activiteiten van de Historische Vereniging Gemeente Beilen uit het uitgeven van vier tijdschriften en het houden van verschillende lezingen. Verder hield het bestuur zich bezig met het geven van foto- en filmpresentaties en het archiveren van foto's, bevolkingsgegevens en ander verkregen materiaal. Ook werden vragen van personen met betrekking tot genealogie beantwoord. Het bestuur heeft geprobeerd de regionale geschiedschrijving onder de leden te stimuleren door werkgroepen op te richten met een duidelijke taakstelling. Hierover is in het tijdschrift van juni 2002 een oproep gedaan. Een werkgroep over Beilers in Nederlands-Indië in de periode 1940-1945 is inmiddels van start gegaan. Het ligt in de bedoeling de verhalen van een aantal Indië-gangers te bundelen tot een boek.

Vooralsnog hebben overigens weinig leden op de oproep om aan een werkgroep deel te nemen gereageerd. Verder is een aantal bestuursleden betrokken bij een initiatief van de buurtvereniging Terhorst/Smalbroek om de geschiedenis van de beide buurtschappen op schrift te stellen.

Website

Eind 2002 beschikt de vereniging over een eigen website, welke te vinden is onder www.historischevereniginggemeentebeilen.nl

Aantal leden

Het aantal leden was in november 2002: 1.560.

Redactiecommissie

De redactie commissie van het Tijdschrift Historische Vereniging Gemeente Beilen bestond in 2002 uit: R.Gerding, J. Hoogeveen-Zuidberg, H. Martena en F. Timmerman-Stevens. De eindredactie was in handen van T.L. Kroes.

Bestuurssamenstelling 2002

Drs. G.J. Dijkstra (voorzitter), W. Bazuin-Brinkman (secretaris), H.J. Vos (penningmeester), A. Zantinge (ledenadministratie, distributie en beheer tijdschriften en boeken), J.I.F. Christerus-Hofsteenge (lezingen), F. Biemold, H.L.G. Schuur en E. Beuving.

Hijken, december 2002

Aan de leden

In dit nummer treft u een acceptgirokaart voor de contributie over het jaar 2003 aan. U wordt verzocht dit bedrag (€ 15,00) voor 31 januari 2003 over te maken op girorekening 3090700 ten name van Hist. Ver. Gem. Beilen.

**Hoogachtend,
H.J. Vos, penningmeester**

Bestuursmededelingen

Het bestuur van de Historische Vereniging Gemeente Beilen blijft op zoek naar mensen die willen helpen bij:

- digitalisering foto-archief
 - digitalisering gegevens burgerlijke stand, belastingregisters en schultengerechten 17de-19de eeuw
 - onderhouden van een eigen website
- Verder blijven wij op zoek naar leden voor historisch onderzoek als
- lid van een werkgroep
 - redactielid

Foto-archief

Voor ons foto-archief zijn inmiddels honderden foto's gescand en op cd-rom vastgelegd. Voor het snel systematisch opzoeken hebben wij in samenwerking met H. Honebeeke uit Beilen een eigen programma ontwikkeld. Dankzij de medewerking van veel leden ontvangen wij bijna 'dagelijks' foto's. Van veel foto's ontbreken bijzonderheden en/of is de informatie onvoldoende. Veel speurwerk en navraag bij geportretteerden is dan ook nodig.

Digitalisering bevolkingsgegevens en eigen (definitief) onderkomen

Wij hebben ook veel gegevens over de bevolking van de voormalige gemeente Beilen en het kerspel Beilen uit de 17de en 19de eeuw. Wij zijn momenteel bezig om deze gegevens toegankelijk te maken voor de leden via het Internet, temeer daar een eigen onderkomen niet realiseerbaar lijkt.

Website

Eind dit jaar is onze eigen website te bewonderen: historischevereniginggemeentebeilen.nl

Wij beginnen op deze website met de rubriek *75 jaar geleden*. Elke maand kunt u op de website de berichten uit het Nieuwsblad voor Beilen van de voormalige gemeente Beilen en Westerbork van 75 jaar geleden lezen. Daarnaast zullen wij elke maand een aantal foto's uit onze foto-archief van een vereniging, een straat of een buurtschap op de website presenteren. Het ligt in onze bedoeling een eigen website verder te ontwikkelen, waar bijvoorbeeld ook power-point-presentaties kunnen worden bekeken en allerlei gegevens over bevolking, belastingen en kadastrale gegevens kunnen worden geraadpleegd.

Wergroepen

Het bestuur blijft op zoek naar leden voor de volgende werkgroepen:

Molens in de gemeente Beilen in de periode 1811-1997

De zuivelfabrieken in de gemeente Beilen van 1890 - 19..

Boerderijen van 1832 in de buurtschap ...

Emigratie uit de gemeente Beilen in de periode 1811-1997

Middenstanders in (de gemeente) Beilen in de (straat) van 1900-1950

Monumenten in de voormalige gemeente Beilen anno 2002

Politiek en partijen in de gemeente Beilen 1890-1940

Ontginningslandgoederen in de gemeente Beilen in het tijdsbestek van een eeuw: de periodes 1900-1940, 1940-1945 en 1945-2000

Aanmelding voor één of meer bij deze werkgroepen bij:

H.J. Vos, Oosteinde 12, 9415 PA Hijken, tel. 0593-523028 of

W. Bazuin-Brinkman, Volmachtenstraat 2, 9414 AL Hooghalen, tel. 0593-592657.

Een aantal Beilers is op dit moment bezig materiaal te verzamelen over 'Beilers in Nederlands-Indië in de periode 1945-1949'. Dit moet leiden tot een publicatie in 2003.